

SIFATLI TA'LIM VA INNOVATSION MUAMMOLAR, YECHIMLAR VA YONDASHUVLAR

O'qituvchi Valiyeva Nargiza Athamboyevna

Qo'qon universiteti 2-kurs talabasi

Nazarova Dilbaroy A'zamjon qizi

Nazarovadilbaroy0@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada zamonaviy ta'lim tizimida sifat ko'rsatkichlarini oshirishning dolzarb muammolari va ularni hal etishda innovatsion yondashuvlarning o'rni tahlil qilinadi. Tadqiqot davomida an'anaviy o'qitish metodlaridagi kamchiliklar hamda raqamli texnologiyalar, STEAM ta'limi va masofaviy o'qitish shakllarining samaradorligi ko'rib chiqilgan. Maqolada ta'lim sifatini ta'minlashda pedagogik innovatsiyalar va zamonaviy monitoring tizimlarini joriy etish bo'yicha amaliy taklif va tavsiyalar ilgari surilgan. Tadqiqot natijasida ta'lim sifatini monitoring qilishning raqamli indikatorlarini ishlab chiqish va mustaqil ta'lim trayektorasini shakllantirish bo'yicha ilmiy asoslangan tavsiyalar berilgan. Ushbu maqola ta'lim sohasi tadqiqotchilari, pedagoglar va o'quv jarayonini rejalashtiruvchi mutaxassislar uchun mo'ljallangan.

Kalit so'zlar: Ta'lim tizimi, o'qituvchi, zamonaviy, innovatsion yondashuv, raqamli transformatsiya, STEAM, pedagogik mahorat, ta'lim samaradorligi, AKT.

Abstract: This article analyzes the current challenges of enhancing quality indicators in the modern education system and the role of innovative approaches in addressing them. The study examines the shortcomings of traditional teaching methods alongside the effectiveness of digital technologies, STEAM education, and distance learning formats. The article proposes practical suggestions and recommendations for implementing pedagogical innovations and modern monitoring systems to ensure educational quality. As a result of the research, scientifically grounded recommendations are provided for developing digital indicators to monitor education quality and shaping independent learning

trajectories. This article is intended for educational researchers, educators, and specialists involved in curriculum planning.

Keywords: Education system, teacher, modern, innovative approach, digital transformation, STEAM, pedagogical skill, educational efficiency, ICT.

Аннотация: В данной статье анализируются актуальные проблемы повышения качественных показателей в современной системе образования и роль инновационных подходов в их решении. В ходе исследования рассмотрены недостатки традиционных методов обучения, а также эффективность цифровых технологий, STEAM-образования и дистанционных форм обучения. В статье выдвинуты практические предложения и рекомендации по внедрению педагогических инноваций и современных систем мониторинга для обеспечения качества образования. По результатам исследования даны научно обоснованные рекомендации по разработке цифровых индикаторов мониторинга качества образования и формированию траектории самостоятельного обучения. Данная статья предназначена для исследователей в области образования, педагогов и специалистов по планированию учебного процесса.

Ключевые слова: Система образования, учитель, современный, инновационный подход, цифровая трансформация, STEAM, педагогическое мастерство, эффективность образования, ИКТ.

KIRISH

Zamonaviy dunyoda ilm-fan, texnologiya va iqtisodiyotning jadal rivojlanishi insondan doimiy ravishda yangi bilim va ko'nikmalarni egallashni talab qilmoqda. Mehnat bozori shiddatli o'zgarayotgan bir davrda ta'limning an'anaviy shakllari kifoya qilmay qolmoqda. Shu bois, butun dunyo davlatlari tomonidan uzluksiz ta'lim tizimini shakllantirish va rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Uzluksiz ta'lim shaxsning butun umr davomida muntazam ravishda o'qib-o'rganishi, o'z bilim va malakasini takomillashtirib borishini ta'minlaydigan izchil, yaxlit va integrallashgan tizimdir. Bugungi jadal o'zgarib borayotgan axborotlashgan jamiyatda an'anaviy ta'lim modellari o'zining samaradorligini

yo'qotib, o'rmini innovatsion yondashuvlarga bo'shatib bermoqda. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni va "Ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi"da belgilangan vazifalar ta'lim sifatini tubdan yaxshilash va o'quv jarayoniga ilg'or xalqaro tajribalarni tatbiq etishni taqozo etadi.

Zamonaviy ta'lim tizimi jamiyat taraqqiyotining muhim tayanchi bo'lib, uning raqobatbardoshligini belgilovchi asosiy omillardan biridir. Bugungi globallashtirish va raqamli transformatsiya davrida innovatsion yondashuvlarsiz ta'limning samaradorligini oshirish, o'quvchilarning bilim, ko'nikma va kompetensiyalarini zamon talablari darajasida shakllantirish mushkuldir. Shu boisdan ham so'nggi yillarda ta'lim jarayonida interaktiv metodlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT), raqamli resurslar, STEAM-ta'lim, loyiha asosida o'qitish, masalalarga asoslangan yondashuv (PBL) kabi innovatsion yondashuvlar keng qo'llanilmoqda. Innovatsion yondashuvlar o'quvchilarni faqat bilim olish emas, balki mustaqil fikrlash, muammolarni tahlil qilish, yechim topish, jamoada ishlash kabi hayotiy ko'nikmalarni egallashga yonaltiradi. Shu bilan birga, bu metodlar o'qituvchining rolini o'zgartiradi: u axborot manbai emas, balki yo'l boshchi, motivator va ko'makchi sifatida namoyon bo'ladi. Biroq, bu o'zgarishlar o'z-o'zidan bo'lmaydi. Ularni amaliyotga tatbiq etishda qator muammolar mavjud. Birinchidan, aksariyat ta'lim muassasalarida moddiy-texnik baza yetarli emas. Raqamli ta'lim vositalari, zamonaviy texnika va dasturlar barcha maktablarda mavjud emas yoki ularning sifati talabga javob bermaydi. Bu esa AKTga asoslangan ta'limni to'laqonli tashkil qilish imkonini cheklaydi. Ikkinchidan, o'qituvchilarning innovatsion metodlarni to'g'ri qo'llash bo'yicha malakasi va tayyorgarlik darajasi yetarli emas. Ko'plab pedagoglar an'anaviy dars berish uslublariga odatlangan va yangi texnologiyalarni joriy etishdan cho'chishadi. Bu esa doimiy kasbiy rivojlanish va zamonaviy metodika bo'yicha qayta tayyorlov kurslariga ehtiyoj borligini ko'rsatadi.

Uchinchidan, innovatsion yondashuvlarni qo'llashda yagona tizim va metodik qo'llanmalar yetishmaydi. Bu holat esa o'qituvchilarning o'z tajribasi asosida ish olib borishiga sabab bo'lib, natijada turli ta'lim muassasalarida

yondashuvlar turlicha talqin qilinadi. Mazkur muammolarni hal etish uchun bir qator yechimlar taklif qilinadi. Avvalo, ta'lim muassasalarini raqamli texnologiyalar bilan jihozlash va ularning uzluksiz ishlashini ta'minlash zarur. Ikkinchidan, pedagoglarni zamonaviy o'qitish metodikalari bo'yicha muntazam malaka oshirish tizimini joriy etish kerak. Bundan tashqari, innovatsion yondashuvlarni amaliyotga tatbiq etishda ilg'or xorijiy tajribalarni o'rganish va ularni milliy ta'lim tizimiga moslashtirish muhim ahamiyat kasb etadi. Yana bir muhim jihat – ta'lim muassasalarida o'quvchilarning ijodkorligi, tanqidiy fikrlashi, ijtimoiy mas'uliyatini rivojlantiruvchi o'quv muhiti yaratishdir. Bu esa faqat o'qituvchi emas, balki butun jamiyat, ota-onalar, davlat siyosati hamkorligida amalga oshiriladigan kompleks yondashuvni talab etadi¹.

“Innovatsiya” tushunchasi birinchi marta 19-asrda madaniyatshunos olimlarning tadqiqotlarida paydo bo'lgan va bir madaniyatning ayrim elementlarini boshqasiga kiritishni bildirgan. Innovatsiya (ingliz tilidan innovation-innovatsiya, yangi) tizim ichidagi o'zgarish, “yangi” tushunchasi innovatsion pedagogikaning asosiy tushunchalaridan biridir. Innovatsion ta'lim texnologiyalarining asosiy maqsadi insonni doimiy o'zgaruvchan dunyoda hayotga tayyorlashdir. Kasbiy ta'limdagi innovatsion texnologiyalar universitetda ta'lim sifatini oshirishga yordam beradi va kelajakda kadrlar tayyorlash sifati va samaradorligiga ta'sir qiladi. Innovatsion usullardan biri interaktiv ta'limdir. Interfaol ta'lim turli sohada ishlaydigan mutaxassislarni tayyorlashning asosidir. O'quv jarayonida interaktiv o'zaro ta'sirga bo'lgan ehtiyoj o'qituvchi nafaqat asosiy manbalar, darslik materiallari mazmunini reproduktiv ravishda qaytarishni talab qilgandagina emas, balki tahlilga undaganga paydo bo'ladi: xususiyatlarni, aloqalarni, qarama-qarshiliklarning mavjudligini aniqlash, baholash, aytilganlarni umumlashtirish, uni boshqa muammolar bilan bog'lash, ya'ni psixologiyada muammolarni hal qilishda.

¹ Abduraxmonov, Q. X. (2022). Ta'lim tizimida innovatsion texnologiyalarni qo'llashning nazariy asoslari. Toshkent: “Ilm ziyo” nashriyoti.

Tajriba shuni ko'rsatadiki, mashqlar bilan ishlash o'quvchilarning fikrlashini faollashtiradi, bilimlarni chuqurlashtiradi, mavzuga qiziqishni oshiradi ².

Yangilik-bu vositadir: yangi metod, metodika, texnologiya va boshqalar. Zagvyazinskiy yangi tushunchasiga ta'rif berib, pedagogikadagi yangi bu faqatgina g'oya emas, balki hali foydalanilmagan yondashuvlar, metodlar, texnologiyalardir, lekin bu pedagogik jarayonning unsurlari majmuan yoki alohida olingan unsurlar bo'lib, o'zgarib turuvchi sharoitda va vaziyatda ta'lim va tarbiya vazifalarini samarali hal etishning ilg'or boshlanmalarini o'zida aks ettiradi. Pedagogik innovatsiyalar-bu maqsadlarga samarali erishishga yordam beradigan ta'lim sohasidagi yangiliklarni ishlab chiqish, joriy etish sinovdan o'tkazish va baholash jarayoni. Ular orasida ta'lim jarayoni vaqt o'tishi bilan o'zgaradi, mehnat bozori bo'lajak xodimlarga yangi talablarni qo'yadi va o'qitish o'zgartiriladi, yangi maqsadlarga moslashtiriladi, bunga erishish uchun yangi pedagogik usullar, uslublar va usullar zarur.

Xulosa qilib aytganda, bugungi kunda ta'lim tizimida innovatsiyalar muhim rol o'ynamoqda. Biroq, shahar vaqishloq maktablari o'rtasida imkoniyatlar jihatidan katta farqlar mavjud. Shaharlardagimaktablarda zamonaviy texnologiyalar, interaktiv ta'lim platformalari va ilg'or metodologiyalar faol qo'llaniladi. O'quvchilar onlayn kurslar, virtual laboratoriyalar va sun'iy intellekt asosidagi o'quv dasturlaridan foydalanish imkoniyatiga ega. Bunday imkoniyatlar ta'lim sifatini sezilarli darajada oshiradi va o'quvchilarning bilim olish jarayonini yanada samarali qiladi. Biroq, qishloq hududlarida bu imkoniyatlar ancha cheklangan. Ko'plab qishloq maktablarida zamonaviy kompyuterlar, internet aloqasi va innovatsion ta'lim vositalari yetarli emas. O'qituvchilarning yangi texnologiyalar bilan ishlash ko'nikmalari ham shahar maktablariga nisbatan past bo'lishi mumkin. Bu esa o'quvchilarning zamonaviy bilimlarga ega bo'lish imkoniyatlarini kamaytiradi. Shu sababli, ta'limda innovatsiyalarni ommalashtirish uchun qishloq

² .Шамиева О.Р., Ахмедова Н.М.. Новые технологии обучения гуманитарных предметов в системе высшего образования. Научный журнал Universum: психология и образование Выпуск:12(102)Декабрь,2022.Стр.4-7.

maktablariga ko‘proq e’tibor qaratish zarur. Davlat tomonidan qishloq maktablariga investitsiya kiritish, internet infratuzilmasini rivojlantirish va o‘qituvchilar malakasini oshirish bo‘yicha dasturlar ishlab chiqilishi lozim. Faqat shunday yondashuv orqali barcha hududlarda teng ta’lim imkoniyatlarini yaratish va kelajak avlodning bilimli va innovatsion fikrlaydigan mutaxassis bo‘lib yetishishiga ko‘mak berish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Abduraxmonov, Q. X. (2022). Ta’lim tizimida innovatsion texnologiyalarni qo‘llashning nazariy asoslari. Toshkent: “Ilm ziyo” nashriyoti.
2. .Шамиева О.Р., Ахмедова Н.М.. Новые технологии обучения гуманитарных предметов в системе высшего образования. Научный журнал Universum: психология и образование Выпуск:12(102)Декабрь,2022.Стр.4-7.
3. UNESCO. Inclusive Education Report. Geneva, 2008.
4. Xasanov A.A., Uroкова Sh.B. (2021). Sifrovizatsiya obrazovaniya na sovremennom etape razvitiya informatizirovannogo obmestva. Scientific progress, 2 (1), 300-308.